התנועה הרפורמית
יהדות מתקדמת בישראל

ושבתה הארץ

אוסף דפי לימוד העוסקים בשנת השמיטה בהיבטים שונים המסודרים לפי אותיות הא'-ב'.

א אוצר בית הדין
ב בעלות
ג גינה קהילתית
ד דרור בארץ
ה הפקר
ו ושבתה הארץ (הקשר בין שמיטה לשבת)
ז זבל
ח חובות ושמיטתן
ט טיפוח עולם הרוח
י יובל
כ כומפוסט
ל ללא חשש שביעית?
מ מקומיות ,
נ נתינה
ס סוחרי שביעית
ע עבדות מודרנית
פ פרוזבול
צ צרכנות נבונה
ק קיימות
ר רשות הרבים
ש שנת שבתון
ת תזונה לשנת שמיטה

אחת לשבע שנים, שומטים את הקרקע,
שומטים חובות, נכנסים לזמן שבת,
שבת לארץ, שבת לה' שבת לעצמך...

יום כדור הארץ

יום כדור הארץ הוא יום גלובאלי שנקבע ל-22 באפריל. יום כדור הארץ נקבע כיום ציון עולמי בשנת 1970 ומדי שנה מציינים אותו כמיליארד בני אדם באירועים ברחבי העולם. מטרת היום במקור הייתה להעלות למודעות עולמית נושאים של איכות הסביבה, שינויי אקלים, מצב המים בעולם ועוד. היום מצוין במגוון פעילויות ובעיקר בהפגנות גדולות להעלאת מודעות לנושאים חשובים בתחום זה. גם במדינת ישראל מצוין יום כדור הארץ, בין השאר בפרוייקט "שעת כדור הארץ", שבו מתבקש הציבור להחשיך את האורות ולא להשתמש בחשמל במשך שעה.

לומדים שמיטה

יום כדור הארץ בא להזכיר לנו את האחריות שיש לכל אדם ואדם לקיומו של העולם שלנו. זהו יום שבו אנשים מכל הדתות והלאומים שמים בצד יריבויות ומחלוקות ומתרכזים במטרה אחת משותפת: שמירה על משאבי הטבע למען העתיד של הדורות הבאים.

כיצד אפשר לעורר את כל אוכלוסיית העולם לשמירה על משאבי הטבע? הרי יש כל כך הרבה הבדלים בין עמים , לאומים ודתות. ישנן קבוצות דתיות שאף מתכחשות לחלוטין לשינויי האקלים ולהשפעתם על החברה האנושית.

ביום כדור הארץ עלינו לנסות ולהזכיר לעצמנו ולאחרים שני לקחים חשובים מתוך עולם המקורות שלנו: כל אדם בעולם, איש ואישה נבראו יחידים. כולנו יחידים ומיוחדים ולא היה ולא יהיה כמונו בעתיד. אין אדם גדול מאף אדם אחר ואין מין בטבע שהוא גדול יותר ממין אחר. כולנו שווים, כולנו ייחודים וכולנו קשורים אחד בשנייה באלפי קשרים:
"דבר אחר: דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים. לפיכך נברא אדם יחידי בעולם ללמד שכל המאבד נפש אחת מעלים עליו כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מעלים עליו כאילו קיים עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחברו אבא גדול מאביך ושלא יאמרו המינים רשויות הרבה בשמיים להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם טובע מאה מטבעות בחותם אחד וכלן דומין זה לזה מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טובע את כל האדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהם דומה לחברו לפיכך לכל אחד ואחד לומר בשבילי נברא העולם "(גרסת הרמב"ם למשנה סנהדרין,ד)

לקח חשוב נוסף היא האמונה שיש לאדם תפקיד בבריאה. אנו שותפים בשמירה על העולם ואף בתיקון העולם.

"ויקח ה' אלוהים את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה" (בראשית ב', 15)." בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את האדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן, ואמר לו: ראה מעשי כמה נאים ומשובחין הן, וכל מה שבראתי בשבילך בראתי. תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי , שאם תקלקל אין מי שיתקן אחריך" (קהלת רבה, ז)

שנת השמיטה היא הזדמנות עבורנו להתחבר חזרה למשאבי הטבע. לתת לטבע מנוחה ולדעת שאנחנו יכולים להסתפק במועט יותר ושעלינו לחלוק את משאבי הטבע. בשנת השמיטה אנחנו מורידים את הגדרות וחולקים את היבול שלנו עם השכן שלנו, ללא עלות, בידיעה שהוא ישיב לנו את אותה הטובה. בהסתכלות עולמית עלינו לעשות את אותו הדבר עם שכנינו. עלינו לדרוש מהרשויות שלנו, המקומיות והלאומיות, לייצר שיתופי פעולה משמעותיים ברמה העולמית ולהיות חלק מהמאבק העולמי לשמירה על הכדור הייחודי שלנו.
עלינו לזכור- העולם אמנם נברא עבורנו ולנו תפקיד חשוב בשמירה עליו למען הדורות הבאים.

יום כדור הארץ יכול להישאר מעשה סמלי ויפה אך חסר משמעות אם לא נדרוש שיהיו לכך משמעויות פוליטיות. אנו נמצאים היום בתקופת בחירות. עלינו לדרוש מנציגי הציבור המתמודדים להציג חזון בתחום זה. יש קשר ישיר בין צדק חברתי, חלוקת משאבים ושיתופי פעולה אזוריים, רב לאומיים ועולמיים. אנחנו לא לבד על הכדור הזה וכדי לשמור עליו יש צורך בשיתוף פעולה.

נקודות למחשבה • מהו לדעתכם תפקידנו בשמירה על העולם? • באיזה אופן עלינו לנסות ולעודד שיתופי פעולה עולמיים בנושאים של שמירה על הסביבה? • האם שמירה על העולם ועל משאבי הטבע כשיש פערים כל כך משמעותיים בין מדינות העולם הראשון לשאר העולם בכלל אפשרי? • האם אכן כולנו קשורים או שיש משמעות וחשיבות יותר למה שקורה קרוב לבית? • באיזה אופן הייתם רוצים לחבור ליוזמות עולמיים לשמירה על הטבע?

עושים שמיטה:
רעיונות ליישם את השמיטה בחיי כל ישראלי

יום כדור הארץ הוא בהכרח יום שדורש מאיתנו לנסות ולעשות מעשים שישפיעו על משאבי הטבע. הרעיון של שעת כדור הארץ, שעה ללא שימוש במכשירי חשמל מאפשרת לנו לחשוב לרגע- האם השימוש בכל מוצרי החשמל שלי באמת הכרחיים?
האם יש דברים שאין צורך בהם?

דרך נוספת לחשוב על יום חשוב זה הוא ביצירת שותפויות של שכנים. דוגמא יפה לכך יזמה הארגון "אקו-פיס" (לשעבר ידידי כדור הארץ). הארגון מעודד שיתופי פעולה אקולוגיים באזורי סכסוך, ככלי וכמטרה ליצור איכות חיים טובה עבור שני הצדדים. אחד מהרעיונות היפים בהם הובילו הוא "שבילי שכנים"- מסלול הליכה שמחבר בין קהילות ומדגיש את החשיבות בשמירה על משאבי הטבע המקומיים.
אפשר ליצור קשר עם ארגוני איכות הסביבה באזורכם ולנסות ולראות אם יש מקום לחבר בין רשויות מקומיות בפרויקטים משותפים- שבילי הליכה, פארקים ועוד.

אם רוצים לקיים פעילות מצומצמת יותר בקהילה אפשר לנצל את יום כדור הארץ לפעילות בין דתית. בכל הדתות יש הבנה שלאדם תפקיד חשוב בשמירת הטבע. אפשר ליצור קשר עם מנזר מקומי, מסגד או כנסייה ולעשות יחד פעילות מיוחדת לקראת יום כדור הארץ- בניית פסל סביבתי, יצירה משותפת עם הילדים ולימוד משותף של מקורות דתיים בנושא שמירת הטבע.

אפשר לקיים פאנל לקראת הבחירות עם מתמודדים שיש להם חזון אקולוגי ולבקש שיציגו את חזונם ואת האופן שניתן להגשימו.

כיוון נוסף הוא לעודד אנשים בקהילה להצטרף לשעת כדור הארץ- שעה ללא מוצרי חשמל, עם שימוש מועט ומושכל במים ומוצרי מזון. האקט הסמלי עוזר לנו לזכור את הערכים העומדים מאחורי יום חשוב זה.

יוצרים שמיטה:
מתחברים אל הטבע

יצירה ליום כדור הארץ:
זוהי הזדמנות נהדרת ללמד את ילדינו על כך שאנו חלק מעולם גדול ומה שקורה בצד אחד של הכדור ישפיע גם עלינו. המשאבים הם של כולנו וצריך לעודד חלוקה שוויונית שלהם.

יצירה:
אפשר להכין את כדור הארץ מחומרים ממוחזרים, לצייר בני אדם שעובדים יחד לשמירה על הכדור, להכין ביחד פוסטרים עם סיסמאות שמעודדות שמירת טבע.

מפגש:
אפשר לקחת את הילדים לטייל בשבילי שכנים (הם מפוזרים ברחבי הארץ) או לטייל בערים ויישובים של בני דתות אחרות כדי שיכירו את שכניהם. יש עוצמה רבה בהכרות אישית עם אנשים ששונים מאיתנו ומקשרים אישיים נבנית אכפתיות.

פעילות נוספת:
אפשר ליצור קשר עם "קרן בכבוד- הקרן לאחריות חברתית של התנועה הרפורמית" ולארגן חלוקת מזון משותפת עם בני דתות אחרות עבור נזקקים משלושת הדתות.

שרים שמיטה
העולם הוא כדור

כשאתה חוזר הביתה
אל תזרוק שום עטיפה
והדרך תראה לך הרבה יותר יפה
כשאתה יוצא לטבע
שום פרח אל תקטוף
העולם יפה פי אלף עם פרחים בנוף

כי - העולם הוא כדור
והכדור עכשיו אצלנו
אם נשמור עליו היטב
אז גם הוא ישמור עלינו .

אם תראי בקבוק מפלסטיק
קחי אותו אל המיכל
יום אחד הוא עוד יחזור , אפילו בצורת גלגל
הפחית שנגמרה
היא אוצר אתה יודע
קח אותה אל החנות תקבל מטבע.

כי- העולם הוא כדור...

גם לאמא ולאבא
לפעמים צריך לומר
שאפשר באופניים והאוטו מיותר
נעצור בלב הפארק
נערוך שם ארוחה
ואחר כך ננקה עם כל המשפחה.

כי- העולם הוא כדור...

בגן או בכיתה
או בטיול רחוק
נותן לעולם חיבוק ירוק